

ROORUIGA TALVITUMISEST EESTIS

Uku Paal¹ & Ülo Väli

Eesti Ornitoloogiaühing, pk. 227, 50002 Tartu. ¹ E-post: uqpaal@hotmail.ee

Kokkuvõte. Rooruiga (*Rallus aquaticus*) talvise staatuse selgitamiseks koondasime vastavad andmed kirjandusest, arhiividest, internetist ning lisasime suulised teated ja isiklikud vaatlused. Nende alusel võib öelda, et liik talvitab meil sagedamini kui seni arvatud ning tõenäoliselt on tegu koguni regulaarse talvitujaga.

Rooruik (*Rallus aquaticus*) on rändlind, kes saabub Eestisse aprillis ja lahkub oktoobris, mõnikord koguni novembris, kuid tema talvitumisest on teada vaid üksikud juhud (Leibak *et al.* 1994). Enamikus meie üldkasutatavatest kirjandusallikatest seda liiki talvitujaks ei peetagi (Kumari 1954, Lepiksaar & Zastov 1963, Onno 1993, Lõhmus *et al.* 1998). Rooruiga talvise staatuse selgitamiseks koondasime vastavad andmed (vaatlused detsembrist märtsini) ornitoloogilisest kirjandusest, vaatluskaartidelt Eesti Ornitoloogiaühingus, E. Kumari arhiivist (Zooloogia ja Botaanika Instituudis, K. Rattiste vahendusel) ja internetist ning lisasime suulised teated ja isiklikud vaatlused.

Rooruiga talvitamisele viitavad vaatlused on esitatud allpool. Nende alusel võib öelda, et liiki võib meil talvel kohata sagedamini kui seni arvatud ning tõenäoliselt on tegu koguni regulaarse talvitujaga (vt. ka Elts *et al.* 2003). Isegi viimaste aastate külmadel talvedel on seda lindu kohatud mitmel pool. Ruiga puhul tuleb kindlasti arvestada seda, et liik eelistab biotoopi, kust ta on raskesti leitav ning võinud sageli jääda tähele panemata.

Rooruik võib peatuda väga väikesel vabal veelõigul, näiteks 2001/02 talvel Ilmatsalus kohatud isend tegutses 50 m pikkusel ja poole meetri laiusel veeribal, jagades seda ala partide, kääbliku ja nelja jäälinnuga. Lahtise vee ääres peab olema ka taimestikku, kuhu lind saaks peituda. Tihti tuleb ruiga leidmiseks kulutada üle poole tunni, kuigi veeäärne taimestik ei pruugigi väga suur olla. Rooruik võib talvituskohtades õhtuti hääliitseda ja ka peibutamisele reageerida.

Vaatlused

- 1) 16.02.1954 (kohal ka kogu jaanuarikuu); Vana-Võidu, Viljandimaa; 1 is. tabatud osaliselt jäävaba kraavi äärest (R. Stern; E. Kumari arhiiv, edaspidi Kmr).
- 2) 26.03.1954; Virtsu, Läänemaa; 1 is. häälitsemas (E. Savi; Kmr).
- 3) 07.03.1967; Käina, Hiiumaa; 1 hiljuti surnud is. leitud elektriliini alt (J. Kallas; Kmr).
- 4) Veebruari algus 1972; Viltina lahe roostik, Laimjala, Saaremaa; 3–4 is., üks leiti hiljem surnuna (A. Toomessalu; Rootsmäe 1973).
- 5) Talv1972/73; Viltina lahe roostik, Laimjala, Saaremaa; 1 is. (A. Toomessalu; Rootsmäe 1973).
- 6) Jaanuar–märtsi algus 1996; Kaseküla (Polli) allikad, Läänemaa; 2 is., (E. Mägi; Kalamees et al. 1996).
- 7) Veebruar–märts 1996; Haapsalu, Läänemaa; 1 is. (A. Kalamees; Kalamees et al. 1996).
- 8) Veebruari algus 1996; Roosisaare tamm, Vagula järv, Võrumaa; 1 is. (M. Muts)
- 9) 10.12.2001–05.01.2002 (hiljem kadunud); Ilmatsalu, Tartumaa; 1 is. (U. Paal, M. Ots, J. Siimson)
- 10) 02.01.2002; Rannametsa-Soometsa LKA, Pärnumaa; 1 is., kes murti hüireviu poolt (M. Kose, A. Klein, I. ja J. Tammejääd)
- 11) 07.–10.03.2002; Haapsalu, Läänemaa; 2 is. häälitsemas (S. Hjerppe, K. Häkkinen; www.vironlintuseura.fi)
- 12) 03.01.2003; Roomassaare puhastusjaam, Saaremaa; 1 is. (U. Paal, M. Martinson, M. Ots)

Wintering of the Water Rail in Estonia

To clarify the winter status of Water Rail (*Rallus aquaticus*) in Estonia, we gathered records from literature, archives and internet, and added the personal observations. Based on these data, we consider that the species winters here more often than has been thought earlier. It is probably a regular winterer in Estonia.

Kirjandus. Elts, J., Kuresoo, A., Leibak, E., Leito, A., Lilleleht, V., Luigujõe, L., Lõhmus, A., Mägi, E. & Ots, M. 2003: Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 1998.–2002. a. *Hirundo* 16: 58–83. — Kumari, E. 1954: Eesti NSV linnud, Valgus, Tallinn. — Lepiksaar, J. & Zastov, M. 1963: Die Vögel Estlands. *Ann. Soc. Tart. ad res Nat. Inv. Const.* 3: 1–168. — Lõhmus, A., Kuresoo, A., Leibak, E., Leito, A., Lilleleht, V., Kose, M., Leivits, A., Luigujõe, L. & Sellis, U. 1998: Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus. *Hirundo* 11: 63–83. — Kalamees, A., Mägi, E., Ojaste, I., Tarning, V., Vainu, O. 1996: Tähelepanuväärseid märkmeid linnuvaatlustest. *Läänemaa Linnuklubi Infoleht* 6: 7. — Renno, O. 1993: Eesti linnuatlas. Valgus, Tallinn. — Rootsmäe, L. 1973: Linnud lumevaesel talvel. *Eesti Loodus* 2/1973: 95.